Anul VIII. Arad, Joi 3 16 Iunie 1904. Nr. 105

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ... 20 cor.
pe 1/2 an ... 10 cor.
pe 1/4 an ... 5 cor.
pe o lună ... 2 cor.
N-rĭ de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte la Arad.

Telefon pentru oraș și comitat:

Scrisori nefrancate nu se primesc.

O datorie de îndeplinit.

(R.) In Dieta din Budapesta sunt și vre-o câți-va deputați români guvernamentali. Rol politic nu joacă nici unul dintre dinșii, ci activitatea și însemnătatea lor se termină la marginile cercurilor electorale care i-au ales.

Din păcate aceste cercuri sunt *românești* și astfel guvernul ori când poate invoca votul acestor deputați ca fiind al representanților *poporului românesc*. Ear în lume e mare așa și merge vorba. Căci este foarte mărginit numărul acelor bărbați politici din Europa, cari să-'și dea socoteala de situația escepțională ce li-s'a creat Românilor menținându-se în Ardeal o lege electorală nedreaptă și o revoltătoare împărțire a cercurilor electorale, — nemai vorbind de abusurile electorale în urma cărora partidul național a decretat pasivitatea.

Când șepte deputați români țin deci cu guvernul și numai unul își ridică vocea împotriva faptelor stăpânirii șoviniste, bine înțeles că înaintea lucrurile se prezintă ca și când Românii ar fi mulțumiți cu situația în care se află.

Să admitem că cei șepte deputați guvernamentali români au fost, într'adevăr, mulțumiți de atitudinea guvernelor ungurești de până acum... Nici ei nu pretind însă că poporul român a fost încântat de Tisza, Wekerle, Bánffy și Széll; după cum vor admite, de asemeni, că Tisza fiul merge aidoma pe cărarea bătută de antecesorii săi. Mai mult chiar: d-nii Petru Mihályi, Serb, Vuia, Avramescu, Sombati, Ciocan și N. Șerban trebue să recunoască în conștiința lor că proiectele de legi ale lui Berzeviczy sunt lovitura de grație a școlilor române, prin urmare a culturii, limbei și obiceiurile cari formează însăși ființa neamului românesc.

Dacă acești deputați mai vor să fie deci socotiți drept — Români, dacă nu vor să fie considerați unelte josnice ale unui guvern agresiv față de neamul românesc: dacă mai este în sufletul lor o schintele de cinste națională; dacă n'au uitat de sătutul în care au văzut lumina zilei, de biserica și școala susținută din sudoarea părinților și fraților lor; dacă nu vor să fie socotiți de cei mai vajnici dușmani ai așezămintelor cărora au să mulțumească treapta socială unde au ajuns; dacă nu vor să fie taxați de *Românimea întreagă* drept trădători ai intereselor supreme naționale, — toți acești deputați de naștere Români *au să urmeze exemplul dat de prelații Meșianu și Mihályi*: să se presinte la guvern și la M. Sa, și să protesteze încă odată contra planului pe care Berzeviczy îl proiectează asupra culturii noastre naționale.

Cum adică? Pe când Mitropolitul Mihályi, din încredințarea *unanimă* a Sinodului dela Blaj, protestează la guvern, dl Petru Mihályi, *fratele* demnului prelat, să continue a sprigini pe guvernul agresiv? Pe când popa din Voila stă în rîndurile celor-ce luptă pentru existența școlilor române, p'atunci fiul său Niculiță să dea vot ministrului Berzeviczy?

Dar domnule Petru Mihályi și ceilalți deputați români guvernamentali din Dietă; ai și aveți fii și rudenii cărora o să le fie rușine de purtarea D-Voastră, cari o să vă blasteme dacă în ora două-spre-zece nu veți îndeplini datoria supremă către neam!...

Dacă veți continua să stați într'un partin unguresc care pe față și fără încunjur spune că urmărește desființarea etnică a naționalităților, dacă veți colabora la proiectul *despre care și un ungur ca Mocsáry zice că este o nesocotință politică și o gravă călcare a drepturilor naționalităților*, nu credeți oare că vă faceți culpabili de cel mai neiertat păcat? Deja și până acum ați păcătuit destul, pentru-că stând D-Voastră în partidul liberal, ați încuragiat guvernele ungurești să lovească întâiu în luptătorii naționali, ear acum eată, vreau să desființeze *așezămintele* naționale.

Fiți Români, arătați-vă bărbați cel puțin în ora supremă. Vi-se va ierta astfel trecutul și fapta D-Voastră va documenta odată mai mult că *toți Românii desaprobă proiectele de lege ale lui Berzeviczy*, că toți văd primejdia mare ce ne amenință și *un singur trup și suflet suntem când vorba e de apărarea limbei strămoșești!*

De altminteri încumbă datoria ca însăși **cercurile electorale să se miște.**

Părinte Magier din cercul Iosășelului! Să fi ales D-Voastră deputat *fiu de dascăl*

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De

Ioan Slavici.

(Urmare).

Nu tot așa înțelegeau însă lucrurile și cei ce luaseră inițiativa pentru punerea la cale a serbării.

La 1870 se împliniau, așa se zicea, patru sute de ani dela urzirea mănăstirei Putna, și Dr. Aronovici din Botoșani făcuse propunnrea, ca să profităm de ocasiunea aceasta spre a pune la cale o serbare națională la mormântul lui Ștefan-cel-Mare. La 15/27 August, în ziua de Sf. Maria, când se serbează hramul bisericei, se adună în toți anii multă lume la Putna; n'aveam dar decât să stăruim, ca de astă dată să vie deputațiuni din toate țările locuite de Români și să facem astfel o mare manifestațiune națională.

Ideea era frumoasă și ademenitoare. Noi însă ne țineam ședințele în presența unui comisar de poliție, de cele mai multe ori un oarecare domn Toma, Român din Munții Apuseni, care se stabilise la Viena. Dădăcirea aceasta ne era cu atât mai nesuferită, cu cât mai vii erau în noi pornirile de a face lucruri mari, ca lumea să vorbească despre noi, căci domnul Toma om tăcut și potolit, își dădea silința să ne ție în limitele trase de statutele societății și astfel era adeseori nevoit a ne sfătui să ridicăm ședința și să continuăm discuțiunile în vre-o cafenea, unde el nu era însărcinat a ne însoți.

Când cestiunea serbărei a fost pusă în discuțiune, dl Toma era foarte strîmtorat, și eu președintele societății „România Jună", ținând seamă de strîmtoarea aceasta am declarat că statutele nu permit, ca asemenea cestiuni să fie discutate în ședințele societății.

Era în interesul societăței de curînd înființată, ca să o fac aceasta, și cei mai mulți dintre membrii societății au aprobat hotărîrea pe care o luasem în înțelegere cu Eminescu și cu alți membrii din comitet. Unii însă trăgeau din buna noastră chibzuință că suntem contra serbării.

Adevărul era numai, că ne temeam, ca nu cum-va prin manifestațiunile proiectate să fie compromisă societatea, și astfel ne țineam în rezervă.

Nu am luat deci parte nici la adunarea generală" a studenților români din Viena, care a ales comitetul de acțiune.

Puindu-se comitetul acesta în înțelegere cu ceilalți studenți români, s'au format comitete la București, la Iași, la Graz, la Pesta, la Paris, la Berlin, la Lipsca, la Liège și s'au pornit agitațiunile prin presă și prin întruniri. Publicul a primit ideea cu însuflețire și în timp comitetul central din Viena a primit peste cinci mii de florini pentru cheltuelile serbării.

Timp de câte-va luni de zile preocuparea noastră constantă a fost viitoarea serbare națională, și la discuțiunile urmate în colțul știut al cafenelei luam și noi parte. In urma acestor discuțiuni a stabilit comitetul central, în înțelegere cu celelalte comitete, programul serbărei.

S'a hotărît ca urnă de argint să fie așezată dret prinos pe mormântul mareluĭ erou național. Femeile din București și cele din Cernăuți aveau să trimită la Putna câte un epitaf lucrat în fir pe catifea, ear deputațiunile aduceau fie-care câte un steag cu inscripțiuni votive. D-na general Haralambie, născută Magheru, comandase pentru Oltenia un prețios prapor, în care pictorul Bucescu pictase portretul mareluĭ erou. Se mai plănuiseră un potric festiv, arcuri de triumf, și multe lucruri frumoase mai aveau să fie născocite. Pe noi însă ne încânta mai ales hotărîrea de a pune cu ocasiunea aceasta la cale un „congres general al studenților români de pretutindeni".

Eminescu era om de o neistovită energie intelectuală. Căzut odată sub stăpânirea vre-unui gând, el nu mai dormea și nu mai mânca zile întregi de-a rîndul și știa să transmită și asupra altora neastâmpărul din sufletul său.

(Va urma.)

român pentru-ca el în Dietă să dea vot pentru desfiinţarea şcoalei române?... Şi noi, grănicerilor bravi din cetatea lui Doda şi dela Năsăud, să fi slăbit într'atâta, în cât să nu puteţi impune deputaţilor vostri ce atitudine să ia?... Oare aceşti deputaţi nu cu voturile voastre s'au ales şi nu mai vor ei să dea ochi cu voi?

Au sărit în luptă păstorii, archiepiscopii. Deputaţii români, cari sunt mai liberi, căci nu angajază decât persoana lor, îndoit sunt datori să se pună în calea proiectelor lui Berzeviczy. Să iasă din partidul liberal, cum ieşiseră Saşii sub Bánffy, când cu maghiarisarea numelor comunelor, şi să protesteze în contra încălcării unor drepturi naţionale înscrise în legi fundamentale ale statului, făcute de bărbaţi mari de stat ca Andrássy, Eötvös şi Deák...

Dacă nu, domnii deputaţi guvernamentali români să se aştepte ca ori-ce Român cinstit să-i trateze ca pe nişte duşmani ai neamului românesc

Vom vedea curând ce vor alege: cinstea şi dragostea românească, — ori umilirea cea mai ruşinoasă!

DIN DIETA.

— *Şedinţa dela 13 Iunie n.* —

Camera a început Luni desbaterea asupra noului proiect de indemnitate. Referentul *Neményi* Ambrus a început desbaterea prin o vorbire scurtă, în care recomandă adoptarea proiectului. Tot-odată anunţă, că comisiunea financiară va termina încă săptămâna asta desbaterea asupra proiectului pentru budget.

Dintre oposanţi a fost *Komjáthy* Béla (kossuthist), care a luat cuvântul la noua indemnitate. Nu poate vota proiectul, deoarece un guvern care stă pe basele transacţiei dela 1867 cere îndemnitatea, precum şi din causa că contele Tisza, capul guvernului nu şi-a împlinit promisiunea cu privire la concesiunile naţionale. In sensul acesta a vorbit şi deputatul ugronist *Lovászy*.

Oratorul partidul poporal *Simonyi* — Semadam Sándor de asemenea nu poate primi proiectul In vorbirea sa a zis, că constituţiunea este nu numai a *naţiunii*, ci şi a *regelui*, deci este greşit a acusa mereu pe regii nostrii, că nu respectă constituţiunea, când şi naţiunea de multe ori o calcă. In urma acestei enunciaţiuni stânga extremă s'a umplut de sublimă indignare, aşa că oratorul s'a văzut necesitat să se explice mai la înţeles, că nu intreaga naţiune, ci *unii* (poate va fi priceput acum stânga extremă) au păcătuit greu contra domnitorului lor. In fine cere ministrului-president să-şi expună programul său de acţiune.

Contele *Tisza* numai de cât a şi comunicat planul său, şi anume: desbaterea asupra proiectului pentru budget pe 1904 încă nainte de vacanţele de vară, desbaterea asupra listei civile, asupra proiectului pentru regularea salariilor impiegaţilor dela tren, în fine asupra proiectului pentru fundaţiunile militare.

După asta a luat cuvântul un al treilea kossuthist rău de gură, *Rátkay* László, care într'o vorbire de temperament a motivat de ce n'are încredere în actualul guvern, spune că afacerea instrucţiunii poporului guvernul nu este în stare să o resolve, însă pentru armată cere sute de milioane; mai departe la 1899 guvernul a primit garanţă legală pentru independenţa economică, ear guvernul lui Tisza renunţă la această garanţă. Intre ast-fel de împregiurări, declară Rátkay, că nu poate vota îndemnitatea.

Vorbirea

ţinută de Dr. Iosif Blaga ca representant al Societăţii pentru fond de teatru român la iubileul *„Familiei“*.

Jumătatea primă a secolului XIX constitue epoca. în care s'a fixat în sufletul Românilor din regatul Ungariei temelia pentru cultură şi literatură, cu caracter naţional.

Studiul istoriei şi limbei noastre a preocupat cu deosebire în acea epocă de redeşteptare minţile apostolilor culturei neamului nostu de aici.

Cunoşterea istoriei şi limbei româneşti aduse însă cu sine de s'a îndrumat sufletul Românului spre nouă sfere, spre sferele înalte, unde se făuresc, armele pentru mărirea popoarelor pe terenul intelectual.

In urma aceasta în jumătatea a doua a secolului XIX ne vedem şi noi în un mers repede pe *drumul binelui*, luminaţi în toate de ideea naţionalismului. Acum ni se creează aproape toate instituţiunile menite a desvolta mintea şi inima românească pentru tot ce e bun şi frumos, şi a invigora şi validita neamul nostru conform cu însuşirile sale înăscute şi conform cu importanţa şi cu menirea sa pe acest pământ strămoşesc.

Pe *Iosif Vulcan* îl găsim în această epocă nu numai între aceia, cari se concentrează la laboratoriile de progres naţional şi cultural spre a-şi depune munca şi cugetarea în folosul neamului, ci îl găsim luând însuşi iniţiativa pentru unele din cele mai importante probleme: pentru cultivarea şi lăţirea literaturei naţionale şi pentru crearea teatrului român.

Şi Dumnezeu, care vede în inima şi voinţa omului, a ajutat ca silinţele lui Iosif Vulcan depuse întru îndeplinirea idealelor sale cu rar avânt, talent, iubire de neam şi totdeauna inspirat de geniul naţional, să fie încununate de cele mai binecuvântate roade spre folosul neamului şi spre mărirea lui.

Bogata coprindere de meritoase lucrări — roman, poesie, dramă, schiţe — ce talentul artistisc al d lui *Iosif Vulcan* a produs, a alimentat, aproape o jumătate de secol, cu concentrată esenţă de energie sufletească şi de simţeminte alese inimile Românilor doritori de înălţare şi perfecţionare, va avea şi în viitor să slujească, cu efect mai potenţat de nutriment intelectual pentru neamul nostru.

Revista literară *«Familia»* fondată de Iosif Vulcan şi susţinută în viaţă timp de 40 ani cu o putere de titan şi cu viaţa nestrămutată, de a determina clasa noastră cultă, nedeprinsă încă cu gustarea de producte artistice literare, pentru apreciarea problemelor culturale şi literare, ce i-se impuneau de Duchul vremei, şi de cerinţa de desvoltare a fiinţei noastre naţionale, a adus servicii incomensurabile neamului nostru.

Societatea fondului de teatru, la a cărei înjghebare a contribuit atât de mult *căldura caracteristică inimei* lui Iosif Vulcan şi *presimţului de bine* al lui, a fost ca şi «Familia» purtată mult timp, fără preget, cu stăruinţa omului mare, aproape esclusiv pe umerii lui Vulcan.

Astăzi, când avem şi noi mai multe elemente de judecată pentru de a aprecia menirea sublimă a instituţiunei teatrului, fiind-că ne stau de faţă atâtea documente din ţările culte, cari mărturisesc despre valoarea ei, astăzi zic, trebue să ne plecăm înaintea acestui bărbat şi să-'i admirăm virtutea şi înţelepciunea. Viitorul va proba însă şi mai la evidenţă importanţa acestei instituţiuni culturale şi atunci şi meritul lui Iosif Vulcan, se va da pe faţă în adevărata sa splendoare.

Şi însă Iosif Vulcan n'a depus numai însufleţire în scopul întreţinerei vieţei şi desvoltărei acestei societăţi, ci, mulţămită puterei ce 'i-a dat Dumnezeu, 'şi-a închinat în serviciul problemei ei şi talentul seu artistic. Unde am sta noi azi cu mişcarea şi interesul către teatru fără operile lui I. Vulcan?

Cine altul din ţara aceasta a cultivat ca Iosif Vulcan literatura dramatică, şi nu cea cosmopolită, ci aceea, care îşi are raportul seu strîns cu geniul poporului nostru?

Societatea datoreşte mulţămită însă nu numai lui Iosif Vulcan ca poet şi conducetor însufleţit ci şi ca redactor al revistei «Familia».

E cert, că arta dramatică e apreciată şi gustată numai de un popor ajuns la un oare-care grad mai înalt de cultură. Trebue să se muncească mult pentru lăţirea şi desvoltarea culturei şi a celor-lalte genuri literare, pentru-ca să ajungă drama la înflorire şi apreciare. Revista «Familia«, în decursul celor 40 ani de propovăduire, a servit în cel mai eficace mod şi causa teatrului românesc. Sub acest raport activitatea desfăşurată de «Familia» se şi poate considera ca o lucrare pregătitoare pentru problema grea a însăşi societăţei pentru fond de teatru român.

Iată de ce ca motive puternice are societatea pentru fond de teatru român a sărba, în cel mai solemn mod, ziua de azi şi a se presenta aici la acest festival prin trimişii săi, pe cari îi facem noi doi, colegul Nicolae P. Petrescu, şi eu, pentru a-i aduce omagiile sale de recunoştinţă ilustrului sărbătorit, şi a-i mulţămi pentru rodnica şi binefăcătoarea sa activitate, depusă în folosul culturei, literaturei şi artei române şi a-i ura viaţă lungă spre a-şi continua opera de perfecţiune a neamului nostru.

Comitetul Societăţei fondului de teatru, care are fericirea a avea pe laureatul bărbat Iosif Vulcan de preşedinte al seu, îi oferă, cu această ocasiune, drept semn vădit al sentimentelor sale, o coroană de lauri, cu argint, pe care cu fală şi-o închipueşte pe capul mândru şi românesc al vrednicului seu preşedinte:

Comitetul însoţeşte această coroană cu următoarea adresă:

«Tu eşti, care ai dat fiinţă societăţei încredinţate conducerei tale şi a noastră. Tu eşti părintele şi păzitorul Thaliei române de dincoace de Carpaţi. Cu inima plină de recunoştinţă şi de admiraţiune grăim deci către tine, azi, când Românii sărbează iubileul de 40 ani al rodnicei tale activităţi culturale şi literare, şi-'ţi urăm ţie, Iubite Cap şi Spirit conducetor al muncei noastre, ani mulţi şi fericiţi, din al căror rod să se înalţe şi să se întărească tot mai mult scumpul nostru neam românesc!

La mulţi ani Ilustre Preşedinte»!

Protestul studenţimeĭ Universitare din România.

Sâmbătă 29 Maiu, studenţii universitarĭ din Bucureşti au ţinut o întrunire la sediul asociaţieĭ generale, în calea Victorieĭ 110.

D. Vasile Toncescu, valorosul preşedinte al societăţeĭ, după ce într'o caldă şi foarte judicioasă improvizaţie apără dreptul tineretuluĭ universitar român de peste munţĭ de a-şĭ afirma veneraţia sa pentru memoria eroilor naţionalĭ, citeşte, în aclamaţiunile asistenţeĭ următoarea:

moţiune

„Studenţimea universitară întrunită în seara de Sâmbătă 29 Maiu în saloanele asociaţieĭ studenţeştĭ;

„Luând în discuţie dispoziţia ministruluĭ de instrucţie din Ungaria, prin care se interzice colegilor nostri, studenţilor transilvănenĭ, de a participa la serbările centenarului eroului naţional Ştefan-cel-Mare.

Considerând că un asemenea act e unul din acele mijloace indirecte prin carĭ guvernanţii ungurĭ caută să nege în faţa lumeĭ civilizate existenţa uneĭ chestiunĭ naţionale române în Ungaria;

„Având în vedere că un asemenea procedeu nu are alt resultat, în faţa opiniuneĭ publice de cât a se arăta în adevărata lor lumină de simplĭ opresorĭ

„Protestează cu energie contra aceleĭ dispoziţiunĭ şi asigură pe studenţii transilvănenĭ de nesfîrşita dragoste frăţească ce şi cu această ocazie le arată.

Studenţimea universitară română.

Defraudare de o sută milioane în Rusia.

— Hienele rĕsboiuluĭ —

Deşi Japonezii n'au nicĭ în clin nicĭ în mânecă cu cele de maĭ jos, am fi putut cu drept cuvânt pune drept titlu acestor sire, că Ruşii au suferit din nou înfrângere. Pentru-că deşi un milion două nicĭ în seamă nu vine când e vorba de cheltuelile rĕsboiuluĭ din estremul Orient, dar desigur e o mare treabă, când deodată să descopere, că din banii meniţĭ pentru rĕsboiu, au dispărut *sute de milioane.*

Pe cum s'anunţă din Petersburg, s'a descoperit, că din banii trimişĭ pe câmpul de rĕsboiu lipsesc *şaptezecĭ milioane ruble,* adecă *două sute şasĕ zecĭ milioane coroane.*

Suma aceasta oribilă, ne maĭ pomenită în istoria defraudaţiunilor a fost furată de funcţionariĭ trenuluĭ transiberian. Amănunte lipsesc dar se zice că şi un archiduce şi o archiducesă sunt compromitaţĭ.

Vestea defraudăriĭ au consternat cercurile conducĕtoare.

Turburărĭ în Semlac.

Cu toate rugămintele, deputaţiunĭ, la ministru, la comitat şi în toate părţile, şovinistul ministru *Berzeviczy* a respins şi deastădată cererea îndreptăţită a poporuluĭ din Semlac, de a nu maĭ da în arendă la speculanţĭ cele 5000 de lanţe, de pământ, proprietatea fondatiunilor publice, din hotarul Semlacului, ci parcelându-l să-l dea poporaţiuneĭ comuneĭ, care şi aşa are puţin hotar.

Din toate părţile li-s'a şi promis aceasta, dar când a venit vorba la adecă şi de data asta tot jidanĭ au căpătat pământul în arendă.

Ba a fost chiar şi o interpelare în Dietă în afacerea acestor pământurĭ. Deputatul poporal *Rakovszky* István a întrebat pe ministru de ce nu dă sătenilor pământul în arendă şi de ce favorisează pe arendaşii marĭ. Ministrul a rĕspuns că nu află garantată suma arendeĭ la sătenĭ. Un rĕspuns acesta cu totuluĭ absurd, cu care a căutat ministrul să se scuze.

Duminecă au ajuns apoĭ lucrurile în *Semlac* până în stadiul, de a isbucni cele maĭ serioase turburărĭ. Intre popor s'a dat lozinca:

«Jos cu domnii! Noĭ vrem pământ!»

Peste 400 de ţeranĭ s'au adunat şi au luat atitudine aşa de ameninţătoare, în cât doĭ dintre arendaşĭ imediat au abzis de arendă, unul a fugit din sat cu tot cu familie, ceilalţĭ doĭ jidanĭ însă au aşteptat cu încredere armele miliţieĭ şi a geandarmilor carĭ să-ĭ asigure în stăpânirea pământuluĭ, luat dela gura poporuluĭ băstinaş.

Organul din loc «Arad és Vidéke» luând partea arendaşilor, face o alusie la adresa luĭ *Rakovszky* care a interpelat în Dietă, neştiind că Semlăcanii nu sunt Maghiarĭ, ci esclusivĭ *Valachĭ...*

La decĭ ce să li-se dea pământ Valahilor, şi nu veniturilor aduse de vânt, doar e principiu de guvernament, a îngrăşa pe câţĭ »gentri« scăpătaţĭ în interesul »naţiuneĭ« alcătuitoare de stat.

Rĕsboiul ruso-japonez.

Ruşii la strâmtoare.

Inaintarea generaluluĭ Kuropatkin spre ţĕrmiĭ mării galbene spre a despresura Port-Arthurul a intrat în domeniul realităţeĭ. Se îndeplineşte astfel neaşteptatul, aproape s'ar putea zice: imposibilul. Ideia ce a motivat această înaintare poate să fie înaltă, ea dovedeşte mare curaj, dar nu e sănătoasă, nu e serioasă şi cu minte.

Operaţiunile Ruşilor trebue să se facă pe o mare întindere. Trebue să se străbată aproape treĭ sute de chilometri până să se ajungă la ţĕrm. Aceasta în cazul cel maĭ favorabil reclamă 15—20 de zile de marş. Operaţiunea e un marş de flanc nu numaĭ la început din cauza poziţieĭ armateĭ l-a japoneze la Fengvangceng, ci maĭ în tot decursul eĭ din pricină că Japoneziĭ sunt fără îndoială stăpânĭ pe golful Coreeĭ, decĭ în stare să debarce trupe dela Litsiapu până la Pit-se-vo, carĭ să atace în flanc...

In acest interval de timp ce contra-mĕsurĭ vor lua Japoneziĭ? Se cunoşte destul de bine cât sunt eĭ de activĭ şi de inimoşĭ. Se înţelege că nu vor sta pe loc şi nu vor întârzia a se folosi de starea de slăbiciune a Ruşilor. Din punct de vedere cantitativ, eĭ au tot atâtea forţe ca şi Ruşii pe terenul de operaţiunĭ şi le stă în putinţă să le sporească simţitor în câte-va sĕptĕmânĭ, ba zile chiar. Mersul rĕsboiuluĭ le-a dat superioritatea morală şi în rĕsboiu aceasta face totul. Acum se apropie momentul atât de mult dorit de eĭ al luptei decisive... Din toate părţile Japoneziĭ adună forţe pe terenul de bătălie. Marşul Ruşilor va fi de nevoie la început o manevră; aceasta va deveni luptă; luptele combinate toate vor aduce la marea bătălie dicisivă.

Se presupunem că generalul Kuropatkin în decisiunea foarte îndrăzneaţă pe care a luat-o de a înainta spre sud, stă sub influenţa cercurilor conducĕtore din Petersburg, carĭ, pe lângă aceasta, s'ar folosi de rivalul sĕu, admiralul Alexeief, spre a stimula. Aceasta ar fi îngrijitor. Din experienţă se şte că o voinţă străină, fie ea şi una care nu admite discuţie, nu se afirmă cu seriozitatea şi puterea propriei convingerĭ. Şovinismul nu e patriotism; iar comandantul nu e un aventurier. Intreprinderea cutezătoare în care se aruncă Kuropatkin trebue să-l ardă pe suflet. Este Nirvana, care ameninţă acolo; căcĭ dacă nu învinge, totul e perdut. O retragere în regulă şi neturburată abia e cu putinţă.

Victoria luĭ Kuropatkin e maĭ mult decât îndoioasă. Generalul Kuroki îşĭ va pune în curând în mişcare energică forţele sale ţinute până acum maĭ în rezervă. Aceasta înseamnă pentru Ruşĭ împărţirea forţiĭ s'au oprire pe loc pe toată linia. Acţiunea generaluluĭ Stoessel, orĭ-cât de viteaz pare acest comandant, adevĕrat că e simţitoare pentru armata luĭ Oku, dar ea abia va putea contribui eficace în luptă.

Port-Arthurul, nenorocirea Ruşilor! De acest nume se leagă îndeosebĭ cauza rĕsboiuluĭ şi acum pare a se lega de el şi efectele rĕsboiuluĭ. Flota rusă îĭ datoreşte nimirea eĭ parţială şi starea eĭ de slăbiciune incurabilă; se pare că tot din cauza luĭ merge spre peire şi armata rusă.

Se înţege că generalul Kuropatkin dacă a primit în adevĕr întăriri aşa de considerabile, după-cum se afirmă, e hotărît să ia o luptă hotăritoare. Dar direcţia în care se mişcă e foarte ameninţată şi periculoasă; ea prezintă foarte puţină perspectivă de succes...

*

Asediarea Port-Arthuruluĭ.

Londra, 13 Iunie. Din Tokio se telegrafează, că acolo în toată ziua este aşteptată căderea Port-Arthuruluĭ. Generalul *Oku* înaintează necontenit, *luând toate întăriturile exterioare.*

Londra, 13 Iunie. Din *Liaoyang*, cartierul general rus, se raportează cu datul de 11 Iunie: Chineziĭ aduc vestea, că armatele japoneze, carĭ înaintează spre Port-Arthur, au primit întăriri. Se crede, că asediul abia numaĭ atuncĭ va începe, când armata japoneză va fi destul de tare, pentru a împresura fortul din toate părţile, şi în dărătul eĭ va avea trupe de sprigin suficiente, pentru a susţinea un eventual atac venit dela Nord în casul dacă Ruşii ar primi întăriri. Trupele japoneze în calea spre Port-Arthur vor schimba în mod considerabil situaţiunea, fiind aceste faţă de trupele luĭ Kuropatkin în maioritate impunătoare..

Grosul armateĭ luĭ Kuroki se află încă în giur de Feng-vang-ceng. *Ambele armate adversare au ajuns deja foarte aproape una de alta şi în fie-care zi se dau lupte maĭ micĭ.*

Retragerĕa Ruşilor.

Londra, 13 Iunie. Generalul *Kuroki* înaintează spre Nord. *Ruşii se retrag la fie-care înaintare a Japonezilor*, **părăsind Liaoyang şi mutând cartierul general la Mukden. Japoneziĭ au ajuns deja în imediată apropiere de Liaoyang.**

Conform uneĭ şiri, la sud de Kayping ambiĭ adversarĭ dispun de forţă militară considerabilă şi se vesteşte că o lovire între beligerenţĭ a avut loc aicĭ, dar resultatul nu este încă cunoscut.

Paris, 13 Iunie n. Din Petersburg se telegrfează: **Situaţiunea luĭ Kuropatkin este desperata, de oare-ce n'a primit trupele de sprigin.** Se vorbeşte deja, că generalul Kuropatkin va fi silit să-şĭ concentreze forţele la nord de Liaoyang pentru a nu fi eventual împresurat de armata japoneză.

Inaintarea luĭ Kuroki.

Berlin, 13 Inie n. Conform uneĭ telegrame din Petersburg Japoneziĭ construesc linie ferată de la ţărmurul fluviuluĭ Yalu până Feng-vang-ceng, din causa că cu începerea periodului ploios transportul de alimente şi de alte lucrurĭ necesariĭ este foarte dificil, aproape imposibil. In cercurile militare din Petersburg se crede, că Kuroki va fi silit să înceteze (?) cu înaintarea, pentru-că acum este timpul ploilor marĭ

Londra 13 Iunie n. Din cartierul general al luĭ Kuroki ziaruluĭ „Daily New“ i-se telegrafează următoarele despre situaţiunea din Mandjuria: Japoneziĭ au construit drum dela Antung spre Feng-hvang-ceng, pe care înşiră şine, aşa că trasportul se face repede. Patru diviziunĭ tarĭ japoneze înaintează, ocupând Nuntşan, Saimatsi, Liaovali şi Liuyan. *Ruşii se retrag* dinaintea Japonezilor.

Noaua încercare de debarcare.

Londra, 13 Iunie. Flota japoneză sosind la 7 Iunie în sinul dela Kayping, a observat apropiarea unuĭ tren militar rusesc, asupra căruia a început să tragă foc cu tunurile de pe bord, în urma căruia trenul s'a întors îndărăt. In o parte a sinuluĭ Kayping s'a adunat miliţie rusească de toată armatura. Vasele japoneze au început să tragă şi asupra lor *causându-le marĭ perderĭ.* Admiralul *Togo* crede, că Ruşii au de gând să împedece aci debarcarea Japonezilor.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

CONCURSURĬ PENTRU PREMIĬ.

1904

B. Premiĭ pentru lucrărĭ puse la concurs cu subiecte date.

Premiul Sîntului Eliade-Rădulescu. de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Istoria literaturiĭ române de la Cantemir până la 1800.—(Deciz. 23 Martie 1901.)

Terminul prezentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1905.**

XV. *Premiul Adamachi*, divizibil, de 500 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 cele maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Fauna ichtiologică a Românieĭ. — (Deciz. 13 Martie 1901.)

Autorul va avea să facă:

1. Descrierea genurilor şi speciilor de peştĭ carĭ trăesc în apele Românieĭ din diferitele sale regiunĭ, făcând reprezentaţiunea lor în desemn sau cel puţin în fotografie.

2. Va arăta carĭ din aceste specĭĭ sunt migratoare şi la ce epocă fac migraţiunile lor.

3. Va arăta care este epoca şi modul cum aceste specĭĭ depun ouăle lor.

4. Va arăta starea actuală a industrieĭ pescărieĭ în România din punctul de vedere technic şi economic.

Terminul prezentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1905.**

XVI. *Premiul Anastasie Fătu*, de 3.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect;

Charta agronomică a Românieĭ. — (Deciz. 23 Martie 1901.)

Lucrarea va cuprinde două părţĭ:

I. *Partea statistică.* — După o scurtă notiţă asupra stăriĭ actuale a economieĭ rurale în România, autorul va înfăţişa un studiu statistic, care va cuprinde:

1. Suprafaţa Românieĭ. — Suprafaţa ocupată de diverse cereale, viĭ, pomĭ roditorĭ, păduri, etc.

2. Valoarea venală medie pe hectar a diverselor terenurĭ pe regiunĭ. Valoarea locativă medie a terenurilor arabile şi a păşunilor în diversele judeţe.

3. Intinderea medie şi mersul exploataţiunilor agricole. Intinderea culturilor pentru fiecare plantă şi producţiunea lor totală.

4. Statistica diverselor specĭĭ de animale domestice.

5. Populaţiunea Românieĭ. — Populaţiunea agricolă. Numărul contribuabililor funciarĭ, cuprinzând proprietatea mare şi cea ţărănească.

6 Preţul mijlociu al grâuluĭ, orzuluĭ, porumbuluĭ, etc. în ultimiĭ 25 anĭ.

7. Exportul Românieĭ în ultimiĭ 25 anĭ.

II. *Chărţile.* — Intemeindu-se pe cele maĭ nouă date şi studiĭ statistice, economice, agricole, autorul va reprezinta prin chărţĭ starea diverselor producţiunĭ agricole şi forestiere din ţară.

Fie-care chartă va fi colorată cu aceeaşĭ coloare. Intensitatea coloriĭ în diferitele părţĭ ale chărţiĭ va fi însă în raport cu producţiunea reală ce corespunde acelor părţĭ repartizată pe suprafaţa ocupată. Porţiunile din diferitele judeţe, în carĭ nu se face de loc cultura la care se referă charta, vor rămâuea decĭ necolorate:

Chărţile carĭ trebuesc făcute sunt următoarele:

1. Chartă specială pentru fie-care din plantele următoare: grâu, orz, ovăs, rapiţă, porumb.

2. Chartă pentru fêneţe naturale şi păşunĭ.

3. Chartă pentru starea viilor înainte de invaziunea filoxereĭ şi alta pentru starea lor actuală.

4. Chartă pentru livezile de prunĭ şi pomĭ roditorĭ.

5. Charta pădurilor. Prin mijloace potrivite, se va căuta a se indica esenţele ce predomină în diversele pădurĭ.

6. Chartă specială pentru repartizarea fiecăreĭ din speciile animale următoare: cal, boĭ, oĭ, porcĭ.

7. In fine, charta geometrică-agronomică pentru părţile din ţară în carĭ s'au făcut asemenea studiĭ.

La fie-care chartă, s'au deosebit autorul va face tablourĭ statistice pentru a indica producţiunea pe regiunĭ, judeţe, precum şi creşterea sau descreşterea producţiuniĭ.

Pentru plantele şi animalele nemenţionate maĭ sus, autorul se va mărgini la date statistice, adunate în tablourĭ numerice sau grafice.

Autorul se va provăţui în această lucrare de cele maĭ nouă publicaţiunĭ de atlazurĭ agricole făcute în Francia, Germania, Austro-Ungaria, Rusia sau alte ţărĭ.

Autorul, luând acest program ca un minimum de indicaţiunĭ, va putea introduce toate notiţele relative la subiect, carĭ le-ar crede necesare

Terminul prezintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1905.**

XVII. *Premiul G. San-Marin*, în sumă de 2.000 Leĭ dimpreună cu precentele acestuĭ fond până la acordarea premiuluĭ (deciz. 6 Martie 1895), se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Studiu asupra monopolurilor în România. — (Deciz. 5 Martie 1901.)

Terminul prezintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1905.**

(Va urma)

NOUTĂŢI.

ARAD, 15 Iunie 1904.

— **Oferirea unuĭ înalt ordin turcesc M. S. Impăratuluĭ.** Din Constantinopole se scrie că Sultanul are intenţiunea a oferi M. S. Impăratuluĭ Francisc Iosif ordinul Chenedan-i-Ali-i-Osman, pe care îl posed până acuma numaĭ prinţiĭ împărăteştĭ şi împăratul Germanieĭ şi regele Angliei. In jumătatea a doua a luneĭ Iunie o misiune turcească specială va fi trimisă la Viena pentru a duce M. Sale Impăratuluĭ acel ordin.

— **Archiducele Friderie.** Duminecă seara a sosit din Londra la Viena.

— **Drama Stefan-cel-mare.** Dl State Dragomir, profesor şi artist secretar al al teatruluĭ naţional din Iaşĭ, a scris o dramă originală intitulată Stefan-cel-Mare“, care se va juca pe scena Teatruluĭ Naţional din Iaşĭ în ziua de 2 Iulie v. cu prilegiul serbărilor centenaruluĭ al patrulea al luĭ Stefan-cel-Mare. Drama este scrisă în vechiul graiu Moldovenesc.

— **Fapta oribilă a unuĭ nebun.** O întêmplare îngrozitoare se comunică din *Karczag*, ce ţine în senzaţie întreg oraşul. Primarul oraşuluĭ *Dr. Szentesi* Tóth Kálmán de maĭ de multă vreme suferea de neurastenie, care în vremea din urmă s'a agravat aşa de mult în cât din când în când avea accese de nebunie. Intr'un ast-fel de acces, Sâmbătă dimineaţa în zorĭ a sărit din pat, a luat revolverul acăţat pe părete şi s'a apropiat cu el în mânĭ de patul nevestiĭ sale. — „Nevastă! Scoală-te!“ — a strigat pe femea speriată din somn.

In minutul următor ĭ-a pus revolverul la frunte şi l-a descărcat de şeasă orĭ. Toate şease gloanţe au nimerit şi nefericita femee, cu capul sfărâmat a căzut moartă pe pat. La auzul detunăturilor au intrat servitoarele, carĭ au aflat pe primar şezênd pe cadavrul femeeĭ, rîzênd. Nefericitul nebun striga într'una:—„Asta-ĭ fapta eroică!“ Nefericitul a fost internat în sanatoriu.

— **Congres internaţional de femeĭ.** Din Berlin se telegrafează, că congresul internaţional de femeĭ a fost erĭ seară deschis printr'o şedinţă de bineventare în edificiul filharmonic pompos împodobit. Festivitatea a început cu concertul orchestreĭ de femeĭ ţinut în sala Beethoven. Orchestra a fost dirigiată de doamna Margareta *Toeppe*. In pausă doamna Friderica *Stritt* a declamat un prolog, ear d-na Maria *Stritt*, presidenta federaţiuniĭ a rostit câte-va cuvinte de introducere, după carĭ doamna Hedvig *Heil* a salutat oaspeţiĭ. La masa festivă au vorbit doamnele: Lady *Aberdesen* (*Sewalt Susan* şi *Anthony* (America). Present a fost şi primarul *Kirchner*, primarul al II. *Reitzke*, numeroşĭ membriĭ aĭ eliteĭ din Berlin şi representanţiĭ mişcăriĭ femenine din toată lumea.

— **Primarul Vieneĭ insultat de o nebună.** Lunĭ, la ceremonialul transportăriĭ osemintelor marilor artiştĭ musicalĭ *Strausz* şi *Langer* în mausolee, s'a întêmplat un incident. La ceremonial a participat şi *Lueger*, primarul Vieneĭ. Când primarul a ieşit din cimitir, o femee să desfăcu din mulţime si alergă spre dînsul cu următoarele cuvinte:

— In fine te-am prins. *De doisprezece ani te caut*, dar acum nu-mĭ maĭ scapĭ!

Aşa a strigat, lovindu-l pe primar maĭ de multe-orĭ cu umbrela. Femeea, soţia unuĭ industriaş *Slapki*, a fost deţinută. Se crede că e nebună.

— **Moartea unuĭ deputat austriac încărcat de datoriĭ.** In Praga a murit între imprejurărĭ suspecte, deputatul ceh-tinĕr Ianda Hermann, lăsând în urma sa datoriĭ de peste 300.000 Cor. Insaş banca din Praga este interesată până la 61 miĭ cor. Societatea de asigurare, la care deputatul a fost asigurat pe sume maĭ marĭ, pretinde exhumarea decedatuluĭ spre a i-se face autopsia.

— **Nebun în biserică.** In biserica gr.-cat. din Sătmar a produs sub decursul serviciuluĭ, panică mare un nebun. Nefericitul cu numele Gregor *Szabó*, într'o întunecare momentană a minţiĭ, s'a urcat pe amvon, de unde a început să strige, maĭ la urmă s'atace pe credincioşĭ. S'a iscat o panică, în mulţimea care umpluse biserica, încât în învălmăşeală maĭ multe femeĭ au suferit contusiunĭ.

— **La aniversarea morţiĭ nevestiĭ sale.** Intr'un mod trist a sărbat artistul Georg *Lister* care era angajat la Circul Beketov, prima aniversară a morţiĭ nevestiĭ sale. S'a dus la scalda Beitser, a luat o baie, pe urmă s'a spânzurat într'un cuiu, în cabinet. Când a fost observat, era deja mort.

— **Luigi Cazzavilan.** Ziarul „La Roumanie“ dedică repausatuluĭ Cazzavilan cuvinte avîntate de adio, din carĭ traducem în estras următoarele:

„Onoare acestuĭ străin, care a muncit pentru Românĭ: Tricolorul nostru să fâlfâie, asupra cosciuguluĭ luĭ, alături de tricolorul italian! El va dormi în cimiteriul ortodox, pentru-ca să fie maĭ aproape de inimile noastre! Căcĭ un aventurier de soiul acesta — şi noĭ luăm acest cuvînt în accepţia sa cea maĭ înaltă — nu odihneşte... Cel-ce s'a luptat contra Germanilor şi contra Turcilor, după-ce luptase pentru independenţa italiană, s'a luptat şi contra miserieĭ şi indiferenţeĭ. A învins; dar corpul luĭ era acoperit de rănĭ glorioase şi adînceĭ! A căzut, când indiferenţa, miseria şi cel al treilea inimic, ignoranţa, zăceau învinse la picioarele luĭ. Cazzavilan a fost un adevărat educator, care înlocuieşte şi completează pe învăţătorul. Fiu al Italieĭ, dormĭ somnul tău în pământ frăţesc!“

— **Talentul adevărat isbuteşte.** Tesa aceasta o confirmă acum în chip eclatant un caz din Italia. Alfred *Trombetti*, profesor de gimnasiu într'un orăşel secundar din Italia, a scos o lucrare celebră despre raportul genealogic dintre limbele clasice Profesorul de universitate Ascoli citind lucrarea, a recunoscut îndată că din punct de vedere etnografic, cartea e clasică. Imediat a trimis-o luĭ Hugo Schuchard, savantuluĭ limbist din Gratz, care aseminea a fost frapat de clasicismul lucrăriĭ In urmarea acesteia „Academia dei Lincei“ din Roma în şedinţa sa din urmă a premiat lucrarea, obscuruluĭ profesor de gimnas, cu premiul-Regesc de 10,000 lire. Cariera luĭ Trombetti a fost o mizerie. La vêrsta de 16 anĭ era încă frizer, din propria sirguinţă a făcut examen de maturitate; luptând cu multă mizerie a făcut censura de profesor şi când a ajuns la post, era transferat mereu dintr'un loc într'altul. După obţinerea premiuluĭ-Regesc, oraşul său natal Bologna, l-a chemat la o catedră dela universitatea de acolo.

— **Foc în Fiume.** Din Fiume se telegrafează, că alaltăeri noaptea la 11 ore s'a aprins fabrica de hârtie. Focul s'a întins aproape asupra întreg edificiuluĭ, dar pompieriĭ totuşĭ au reuşit să localizeze focul după o muncă încordată de aproape 3 ore. Dauna este simţitoare, fabrica însă a fost asigurată. Causa iscăriĭ focului este necunoscută.

— **Infecţii.** Panamiştii dela „Független Magyarország", organul cu istoria pianelor cumpărate pe credit, amanetate, pe urmă vêndute chiar şi certificatele de amanete, desperaţii aceştia iată cum vorbesc despre puţinele noastre instituţiuni de lectură ce ici colo ne au mai rămas de pe vremea absolutismului. Reproducem textual cu cititorii nostri să se convingă de impertinenţa fără seamăn a acestor infecţi;

„Casina valahă din Bistriţa în nimic nu se deosebeşte de ceialalţi colegi ai ei. Adecă acuma se deosebeşte, pentru-că numai: *a fost*. Contele Bethlen Pál, fişpanul comitatului Bistriţa-Năsăud a închis-o. De ce: causa se poate ghici fără spargere de cap. De aceea, pentru-că *şi* casina valahă din Bistriţa a stat în serviciul celor mai mizerabile tendenţe pan-valahe. Pe *şi* e accentul. Celelalte casine valahe tot aşa agită împotriva ideii de stat maghiar şi — totuşi nu le închid. Tocmai asta e rău. Şi tocmai asta-i lauda fişpanului contele Bethlen. Că n'a suferit pe teritorul comitatului său aşa instituţiuni, cari agită pe faţă în contra maghiarimei, care nu se sfieeşte a arunca cu tină asupra aceleĭ naţiuni, în sînul căreia trăeşte (oare nu „naţiunea" trăeşte în sînul nostru! N. R.) nu a vărsa veninul pe pământul, a căreĭ pâne o mănâncă. *Paş de paş, zi de zi sosesc ştiri* despre *uneltiri scârboase, ce comit nepedepsite aceste casine valahe.* A le înfrâna nu se poate. Un singur mijloc pentru a le amuţi e, să le închidă şi în chipul acesta să pune capăt mizerabilităţilor ce comit cu o impertinenţă dechisă, pe lângă concesiune ministerială. Fişpanul din Bistriţa-Năsăud aşa a procedat. Corect şi în mod demn de a fi imitat".

Mai are nevoe de comentar o astfel de infamie!

— **Căsătoria generalului Cronje.** Viteazul general bur, Cronje, despre care am vestit în rîndul trecut, că a fost angajat din partea unui impresario american, să represente cu ocasiunea expoziţiei internaţionale din Sant-Louis câte-va scene din războiul sud african, acum se vesteşte, că se căsătoreşte cu văduva unui Bur din Transvaal la 7 Iulie. Cronje de present are 60 ani, dar pare cu mult mai tinăr. Urmările captivităţii suferite după catastrofa dela Paardeberg de fel nu se văd pe faţa lui.

— **Un consiliu de războiu.** Ziarul »Echo de Paris«, bine informat despre afacerile din Rusia, află că într'un consiliu de războiu ţarul a stăruit ca în ori-ce împrejurări şi cu ori-ce pericol să se despresure Port-Arthurul. Ştirea aceasta e confirmată acum şi de »Times«. Hotărîrea aceasta a consiliului de rězboiu ar fi produs o adâncă emoţiune în toată armata rusă; — ea e desaprobată de toţi.

Chiar în consiliul de rězboiu numai marele duce Vladimir şi generalul Saharoff au fost de partea ţarului, pe când toţi ceia-lalţi cari au luat parte la consiliu au fost în contra acestei întreprinderi cutezătoare. In Petersburg se aseamănă amestecul ţarului în conducerea rězboiului cu ordinele nenorocite trimise din Paris generalului Mac Mahon şi cari au dus la catastrofa de la Sedan.

— **Sinucidere în săptămânile de miere.** Se depeşează din Pojon, că o tinără femee, abia de cinci săptămâni măritată, s'a sinucis. Nefericita, era soţia locotenentului de ulani *Maschek* Adolf, şi numai de câte-va zile s'au reîntors, ambii din voiagiul de nuntă. Luni dup'ameaz, când bărbatul i-a fost dus la barbier, tinera femee s'a spânzurat şi când bărbatul s'a reîntors n'a mai aflat de cât cadavrul. Pe cum se vesteşte tinera femee a trăit în cea mai perfectă fericire cu bărbatul ei şi aşa nimeni nu ştie, ce a putut fi causa tragicei sale hotărîri. Tinera femee era din o familie avută din Pojon.

— **Din statistica emigrărilor.** „Statisztikai Havi Közlemények" raportează în fascicolul pe Aprilie, că în luna aceasta s'au dat 8221 pasapoarte pentru emigrare în străinătate (cu 3974 mai puţine de cât în Aprilie 1903). Dela 1 Ianuarie până în 30 Aprilie s'au dat cu 12.300 mai puţine de cât în acelaşi timp în anul trecut. Cei cari au emigrat în Aprilie au avut 684 însoţitori. Cele mai multe pasapoarte s'au dat pentru locuitori din comitatul Treiscaune (675), apoi din Zemplén (594), Braşov (580), Şaroş (446), Ung (427), Têrnava-mare (400), ear dintre oraşele municipale mai multe s'au dat pentru locuitorii din Budapesta (225), apoi Panciova (45), Caşovia (43) şi Neoplanta (27). Pentru America au scos pasaport 3793, pentru *România* 2850, ear pentru Europa în general 2195. In cifrele acestea nu sunt cuprinse şi emigrările din Croaţia şi Slavonia, în număr de 2815.

— **Scriitoare rusă refugiată în străinătate.** Din Petersburg se raportează, că scrietoarea rusă Ana Borman, care a fost condamnată la 2 ani temniţă pentru rěspândirea cărţii tipărite în Germania „*Osvobosdenie*", a fugit din Rusia în străinătate.

— **Despre Port-Arthur.** Cunoscutul compositor şi scriitor militar rus, autorul mai multor studii despre fortificaţiuni şi profesor la Academia Nicolae din Petersburg, generalul Cesar Cui a dat nnui redactor al ziarului »Rusi« unele amănunte asupra posibilităţii de a se cuceri Port-Arthurul. Declaraţiile profesorului Cui sunt cu atât mai interesante cu cât redau de sigur opinia ce domneşte în cercurile conducătoare din Petersburg. Profesorul a zis, între altele: »La asediul Port-Arthurului flota japoneză nu poate bombarda fortăreaţa: japonezii de asemenea nu ne pot ataca în flanc. Din spre mare Port-Arthurul nu se poate lua în nici o împrejurare. In acest caz flota rusă îşi va face datoria ca baterie de těrm. In ce priveşte durata asediului Port-Arthurului, nu pot să spun de cât un lucru: Dacă fortăreaţa are proviziile necesare de tot felul: dacă în Port-Arthur există o garnizoană destul de numeroasă — atunci Port-Arthurul poate rezista nespus de mult«.

Da... dacă! zice »Die Zeit«.

— **Prisonerii buri eliberaţi.** O telegramă din Pretoria anunţă apropiata repatriare a unui nou grup de Buri, făcuţi prisonieri în ultimul an al rěsboiului sud-african.

E vorba de o parte din combatanţii, cari au luptat sub ordinele generalului Delarey şi cari au fost depărtaţi în insula Ceylon. Cu toate avansurile repetate ce li-s'a făcut de către înaltul comisar al coloniei sud-africane, prinsonerii au stăruit în refusul lor de a jura credinţă şi supunere regelui Angliei, preferind esilul unei libertăţi obţinute pe preţul independenţei patriei lor.

Acum în urmă - adaugă telegrama din Pretoria — au sosit ştiri îngrijitoare despre starea sanitară a lagărului în care se aflau concentraţi eroicii învinşi. O teribilă epidemie se declară printre dînşii, secerându-i în proporţie înspăimântătoare.

Solicitat de lordul Milner, guvernatorul forţelor Republicei bure, generalul Delarey, a primit misiunea de a se duce la nefericiţii săi compatrioţi şi tovarăşi de luptă, şi să încerce de a-le smulge jurământul, ca să salveze de ravagiile epidemiei pe acei cari supraveţuise. De astădată, încercarea a fost încoronată de succes. In urma unei mişcătoare confrontări de peste cinci ore a fostului lor şef, prisonerii au cedat şi au declarat, că recunosc noua stare de lucruri.

Imediat, vice-regele Indiei a luat dispoziţiuni, ca nenorociţii să fie îmbarcaţi şi transportaţi în Africa de sud, unde administraţia Coloniei le va înlesni mijloacele, ca să-şi refacă gospodăria distrusă în timpul sângerosului rěsboiu.

— **Loteria de călătorii şi lupta cu tauri.** In 8 Iunie a fost tragerea la loteria de călătorii, care avea de alt-cum să se ţină mai nainte, dar simţind biuroul pentru circulaţiune şi călătorie, că foarte greu trec biletele pentru representaţia în circ, a hotărît, pentru a încunjura un eventual fiasco, să amâne tragerea la sorţi pe ziua de 8 Iunie, care avea să fie în ziua primei representaţiuni. Asta cu scopul, că dacă nici până în 8—10 Iunie nu se va insinua mult public, atunci să admită şi pe aceia, a căror los n'a câştigat, ca în felul acesta să fie salvată cel puţin partea morală a intreprinderei de circ. Acum biuroul face cunoscut, că lista tragerei a apărut deja, şi tot-odată dă permisiune tuturor acelora al căror bilet n'a câştigat, să ia parte la representaţia de Marţi. Va să zică nu prea mulţi curioşi sunt atunci, dacă intendentura astfel voeşte să prindă musafiri. Asta este esplicaţia raportului dintre loteria de călătorie şi lupta cu taurii din Budapesta. Acest raport, precum vedem, este de tot invers.

— **Călătorie în jurul pământului pe automobil.** Din Haaga se comunică următoarele: In portul Vlissin a debarcat o societate interesantă, care s'a prins că în 3 ani va face călătoria în jurul pământului pe automobil. Această societate constă din următorii membrii: comerciantul bogat din Boston, Y. *Glidden*, nevasta sa, şi inginerul *Thomas*. O bună parte din călătorie va face împreună cu această societate şi profesoara Maria *Waldson*. Direcţia călătoriei lor este: Holanda, Francia, Germania, Austria, Ungaria, peninsula balcanică, Italia, Algeria Tanis şi Egipt, vor călători apoi prin Asia minoră, India Borneo, Iava Sumatra Australia şi Tasmania; de unde se vor întoarce în Statele Unite.

— **Lupta cu tauri în Saint-Louis.** Din Saint-Louis se vesteşte, că un întreprinzător cu numele *Norris* a voit să aranjeze în arena zidită în imediata apropiere a teritoriului expoziţiunii lupte cu tauri. Până acum nici-unde în Statele Unite nu s'au aranjat astfel de jocuri. De astă-dată, atât presa, cât şi reuniunile pentru apărarea animalelor, pe cum şi preoţii de pe amvon au agitat energic contra ăstorfel de aranjări barbare. Oraşul însă a dat permisiune pentru ţinerea acestui joc, în urma căreia întreprinzătorul a angajat câţi-va toreadori spanioli, zidind şi o arenă colosală.

Adversarii acesor lupte cu taurii au apelat contra decisului consiliului orăşenesc la guvernul statului Illinois, care a interzis jocul chiar în momentul când era să fie prima representaţie. Publicul era adunat în circ, când apăru în arenă şeriful aducând la cunoştinţa publicului interdictul guvernului şi rugându-l să părăsească arena. Mulţimea însă pretindea ori ţinerea representaţiei, ori banii. Norris însă s'a provocat la spesele ce a avut şi astfel a declarat că nu poate înapoia banii, refugiându-se cu nevasta la hotel dinaintea furiei mulţimei. Publicul după asta mai întâi a spart toate ferestrile otelului, după aceea a dat calea la tauri din staluri şi a dărimat arena. Intreprinzătorul Norris era să fie lynchuit, dar a putut să fugă la vreme pe poarta din dărăt a hotelului. Toreadorii toţi au fugit, numai nevasta toreadorului *Carvesa* a avut curagiul să stea în faţa mulţimei înfuriate, căreia a rostit o vorbire, care a impus. Demonstraţia şi spargerile s'au sfîrşit cu aclamarea curagioasei femei, care de present este cea mai sărbătorită femeă în Saint-Louis. — Pe scurt, guvernul statului Illinois a interzis jocurile barbare. Ce mare deosebire între acest guvern şi cel maghiar!

— **Alteţa Sa ducele Iosif Rohan** scrie despre *fluidul Elsa al lui Feller*, că efectul surprinzător al acestui remediu întrece ori-ce aşteptare, şi că şi lui în adevăr i-a făcut însemnat serviciu, din care causă îl şi recomandă ca un leac de casă inomisibil. *Fluidul Elsa al lui Feller*, cum este ştiut acum pretutindeni, ajută sigur şi repede contra celor mai multe morburi, ca: junghiuri, dureri de oase, podagra, influenţa, ferbinţeli, inflamaţiuni (aprinderi), boale de piele, dureri de ochi, vedere slăbită, lipsa de apetit, răgăeli, răni provenite din arsuri, degerături etc., deja după câte-va fricţiuni membrele bolnave se întăresc şi se tămăduesc. 12 sticle mici ori 6 sticle duple pentru 5 cor. trimite francat unicul preparator *Eugen V. Feller*, farmacist de curte, *Stubica*, Centrale Nr. 81. (Com. Zagreb). Să ne ferim de multele fabricate false fără valoare, provăzute cu aceeaşi etichetă, şi să nu întrelăsăm ocasiunea de a face o încercare ca acest leac de casă. 252—2

PROGRAMA

Examenelor dela şcoala gr.-or. română de fete din Arad.

Sâmbătă în 5/18 Iunie.

Orele 8—11: Examen de studii.

„ 11—12: Privirea exoosiţiei de manufacturi ale elevelor.

„ 4—6 „ „ „ „ „

Duminecă în 6/19 Iunie.

Orele 4—6: Producţiuni musicale — declamatorice şi încheierea festivă a anului şcolar 1903/4.

Părinţii şi rudeniile elevelor, precum şi toţi aceia, carî se interesează de şcoala noastră de fete din Arad, sunt binevăzuţi la aceste examene.

Programa producţiunilor musicale-declamatorice dela şcoala gr.-ort. română de fete din Arad în 6/19 Iunie 1904 estu următoarea:

1. „Marş turcesc“, pentru 6 mâni, de L. Beethoven, esec. la pian de: Veturia Blaga, Cornelia Pap şi Elena Doagă.

2. „Vară“, poesie de St. O. Iosif, decl. de Ec. Biriş.

3. „Valurile Seneĭ“, vals român de I. Pavlavsky, esec. la pian de Elena Doagă şi Cornelia Pap.

4. „Consolarea“, romanţă, duet de R. Karrasz, cântată de Ersilia Liuba şi Sofia Săcoşan.

5. „Plugul blăstămat“, poesie de V. Alexandri, decl. de Florica Cărăbaş.

6. „Dans român“, de Vogel, esec. la violină de Mărioara Popovicĭ cu acomp. la pian.

7. „O sară la stină, idila de C. Porumbescu. esec. la pian de Livia Penţea.

8. „Szép Ilonka“, poesie de M. Vörösmarty, decl. de Cornelia Moldovan.

9. „Ingerul gardian“, de M. B., cântat de Octavia Gaşpar cu acomp. la pian de C. Pap.

10. „Emmi“, poesie de V. Alexandri, decl. de Mărioara Lazar.

10. „Baladă“, pentru violină, esec. de Sofia Săcoşan cu acop. de pian.

12. „Heimkehr am Weinachts-Abend“, melodramă de E. Eichler, decl. de Livia Penţea.

13. „Din dansurile române“, ale luĭ Chovan Nr. I., esec. la pian de V. Blaga.

14. „Dor de mare“, de I. Murăşan, cântată de Sofia Săcoşan.

15. „Mama“, poesie de G. Coşbuc, decl. de Natalia Weber.

16. „Ruga mameĭ“, baladă de W. Alberti, cu acomp. la pian de Reinecke, trad. de L. R. Suciu, decl. de Veturia Blaga.

Incheierea anuluĭ şcolar 1903/4.

Direcţiunea şcoaleĭ gr.-or române de fete din Arad.

PARTEA LITERARA.

Testamentul meu.

de Benedek.

Şti tu fiule cum să-ţĭ explicĭ împrejurarea, pentru-ce domnĭ marĭ, carĭ de alt-cum de multe orĭ şi de cele maĭ trebuinţioase se lipsesc, numaĭ ca copilul lor să poată trăi fără de grijĭ pe la şcolĭ, — în aşa măsură îşĭ tem copilul de măiestrie? Doară pentru-că e greu ciocanul, dalta sau jilăul? Nu fiule că jilăul, dalta şi ciocanul nu-s maĭ grele de cât cartea sau condeiul. Aceştĭ părinţĭ nu-şĭ tem copiĭ, *ci pe sine însuşĭ*. Să tem — asemenea celuĭ-ce mi-a scris — că măiestria necinsteşte familia. Se tem de întrebările, cu carĭ poate şi unul şi altul îĭ va întimpina: Eĭ dar, ce s'a ales din copil? unde e? ce face? că eĭ să fie siliţĭ a răspunde: copilul meu e tîmplar! copilul meu e negustor! Să tem de timpul acela, când fiul măestru s'ar căsători cu o fată simplă dar cinstită, şi-ar trebui să o recomande: e nora mea!

Să tem de orele acele când copilul măiestru venind Dumineca la casa părintească, întocmaĭ ar trebui să-l recomande oaspeţilor: e fiul meu, cum recomandă pe celalalt copil al său jurist.

Să tem de eventualitatea acea îngrozitoare, că vre-odată ar fi necesităţĭ să se plimbe pe strada principală alăturea cu copilul măiestru, întocmaĭ ca şi cum ar fi copilul propriu!

Să şti fiule, că cuĭ de copilul propriu, sânge din sângele său, e ruşine, numaĭ pentru-că e măestru, acela nu-şĭ iubeşte copilul cu iubire adevărată. Mi-se revoltă inima, toţ *eu*-l, când mă cuget, că pot să fie părinţĭ cărora nu li-e ruşine de copilul lor vagabond, perde vară şi vântură ţară, cărora însă lĭ-e greu să se plimbe pe stradă cu copilul măiestru, care de alt-cum e om de cinste şi om de treabă. Şi mă doare, tare mă doare, când văd că sute de familiĭ domneştĭ maĭ bine să ruinează şi maĭ bine îşĭ fac nefericiţĭ şi copiĭ pentru întreaga viaţă, de cât să crească dintrînşiĭ măiestri sau comercianţĭ, carĭ probabil, cu silinţă onestă încă ar putea recâştiga pământul strămoşesc, şi cu ciocan sau metru iar ar recâştiga strălucirea veche a familieĭ. Mă doare nespus de mult, mă doare văzând cum se risipeşte boierimea cea când-va puternică, văzând că numaĭ după-ce viaţa i-au doborît, i-au scurtat, numaĭ după-ce nu le-a maĭ rămas nimic nicĭ pe cer, nicĭ pe pământ: atuncĭ se dejosesc la ciocan, la daltă şi la metru. Fiule chiar dacă aĭ învăţa bine, şi atuncĭ m'aşĭ bucura dacă aĭ avea atragere către măiestrie, către negustorie. Că'n ziua de azĭ şi măiestrul şi negustorul numaĭ atuncĭ se fericeşte, dacă nu numaĭ mâna-ĭ e făcută pe lucru, ci dacă şi mintea-ĭ este cioplită. Nu are lipsă să resfoiască aşa de mult cărţile, ca de exemplu profesorul, medicul sau advocatul, dar cărţile, articolele carĭ ating branşa luĭ, trebue să le cetească şi el, trebue să se intereseze de toate invenţiunile, şi că să nu fie numaĭ măestru, negustor simplu, trebue să cunoască istoria, literatura patrieĭ şi a naţiuniĭ sale. Măiestrul şi negustorul numaĭ ast-feĭ poate să fie om deplin. Orĭ-ce se va alege din tine, trebue să-ţĭ câştigĭ cultură generală, fiule. Aceasta-ţĭ dă dreptul, să ocupĭ loc între oameniĭ de orĭ-ce rang şi de orĭ-ce posiţie. Cultura universală şi conducerea onestă a măiestrieĭ tale. După-ce ţĭ-aĭ câştigat aceste două condiţiunĭ, n'are să-ţĭ fie teamă de preocupările şi prejudecările unora sau altora. Nu are drept nimenea, să te despicieze, să te despreţuiască, din contră tu cu tot dreptul poţĭ să compătimeştĭ pe ceĭ carĭ voesc să te despicieze.

In ziua de azĭ nu numaĭ fiul de domn voieşte să rămână domn, ci domn voeşte să fie şi copilul săraculuĭ. Tu nu doreştĭ să fiĭ domn fiule. Aceasta e acea „carieră“ care în ziua de azĭ maĭ tare e cercetată, şi chiar pentru acea pe această carieră te poţĭ maĭ cu greu ferici. Cine-va trebue să lucre, şi crede-mă acela e domn adevărat care la nimic nu ajunge, făr' de muncă, făr' de ostăneală. Aceasta te face să fiĭ îndestulit cu tine însuţĭ şi eu maĭ mare comoditate nu cunosc, de cât îndestulirea.

Maĭ înţeles Ioniţă? Aşa-ĭ că da? Numaĭ acea doresc să mă înţelegĭ. Voia-ţĭ sau soartea arunce-te orĭ-unde, n'aĭ frică, iubirea-mĭ ocrotitoare te va însoţĭ. Şi dacă când-va cu mâinile muncite de lucru te veĭ reîntoarce la casa părintească, nu-mĭ va fi maĭ puţină bucuria, de cât că va veni fratele tău fălfăind diploma în mâinile luĭ tine. Şi primind oaspeţiĭ la petrecerea festivă, fericit, mândru voĭ arăta către tine: Iuon, fiul meu măiestru.

(Va urma).

INSERŢIUNI şi RECLAME.

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Staţiune de tren şi poştă Brunn — Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena. 236

Arangiament modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băĭ electrice, de aer de soare, massage, eletrisare, gimnastică svedă etc).

Preţurĭ moderate

Cu prospecte şi informaţiunĭ maĭ detailate stă la dispoziţie direcţiunea şi medicul stabilimentuluĭ: Dr. Marius Sturza.

Zi de zi primeşte d-l Albert Müller, inventatorul crucii magneto-electrice duple R. B. N. 86967, uimitoare scrisorĭ de surprisă. Astăzĭ suntem în posiţie d'a publica o nouă scrisoare: St. d-le Müller! Crucea R. B. Nr. 86967. ce mi-aĭ trimiso, a avut efect uimitor. Iubita mea soţie — după o scurtă folosire a aparatuluĭ d-tale — s'a vindecat cu desevîrşire dintr'o acută boală de piept şi plămânĭ. Te rog să primescĭ mulţumită mea pentru această cruce binefăcătoare. Cu stimă şi salutare: Iacoa Stütz blănar în Futtak. — Precum va şti on. public, crucile aceste se întrebuinţează cu succes în contra reumeĭ, podagreĭ, astmeĭ influenţeĭ, migreneĭ, şi se pot comanda la inventatorul eĭ, la domnul Albert Müller, Budapest V, Vadász utcza Nr. 42/K. 620

— **4 Părechĭ de ghete pentru 5 coroane.** In urma cumpărăreĭ de ghete în cantitate enormă se vênd pentru acest preţ, ridicul: *1 pereche de ghete pentru domnĭ şi 1 pereche pentru dame*, negre orĭ galbine, piele tare, şnuruite, cu tălpĭ tarĭ, facon nou, maĭ departe *1 pereche de ghete la moda pentru domnĭ şi 1 pereche pentru dame*, confecţionate foarte elegant, sunt foarte plăcute şi uşoare; *toate aceste patru perechĭ la olaltă costă numaĭ 5 coroane*. La comande, carĭ se fac prin rambursă, este destul dacă se indică mărimea piciorului. Casa de exportul ghetelor a luĭ **A. Liban Krakau,** Cracovia nr. 60. Schimbul este admis, chiar banii se returnează la caz că marfa comandată nu convine, astfel orĭ-ce risic este exchis cu desăvîrşire.

Prăvălia de fer şi deosebite instrumente

a

Fraţilor Berta

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386. Telefon 386.

Deposit bogat în fer şi mărfurĭ de metal, în diferite instrumente, în *ferărĭĭ pentru mobile şi edificii, cuptoare de fer de Nadrág şi Meiding de primul rang. Maşine* (sparherĭ) *pentru bucătărĭ de Olanda* elegante, specialităţĭ pentru economia de casă, *dulapurĭ pentru ghiaţă.*

Arme Jerlah şi Piper, puşte pentru vânătorĭ. Monopol de vânzare a *coaselor de oţel Barabás Béla* şi a pumpelor de stropit contra peronosporeĭ pe lângă o garanţă de 10 anĭ. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneţilurĭ şi briciurĭ.

Deposit esclusiv «AHOI».

Pe seama ţinuturilor sud-unga e unicul deposit al lustruluĭ de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuesc pentru preţurile ieftine de zi. Nr. 221 —50

Grădina artificială

alui 243

PAPP SAMU

ARAD

Török Gábor-utca 20. sz.

Face şi construiaza din florĭ viĭ după moda cea maĭ nouă parisiana buchete, coroane şi tot felul de obiecte de lux de florĭ viĭ pentru preţurĭ moderate.

Redactează foaia pentru grădinărit

A Kertészeti Közlöny

care aduce publicaţiunĭ despre cele maĭ recente noutăţĭ de grădinărit şi serveşte ca manuductor orĭ-cărui grădinar.

Abonamentul pentru un an este 2 coroane.

Editor-proprietar: George Nichin
Redactor responsabil: Ioan Russu-Şirianu.

In atenţiunea ziditorilor!

Biuroul de zidire şi magasinul de lemne al întreprinzătorilor de zidiri

Vollák József és Társa

Arad, Radnai-út 6. szám.

Telefon pentru oraş şi comitat 65. 256

Primim orĭ-ce lucrărĭ de zidire

precum zidire de case de închiriat, edificiĭ private, vile, etc. în orĭ-ce stil: în loc şi în provincie, maĭ departe zidirea respective construirea şi arangiarea de ghieţărĭ, elevatorĭ, magazine şi staluri, etc., precum şi transformarea de edificiĭ vechĭ, construirea şi vopsirea de frontispiciĭ, uscarea păreţilor umezĭ.

Lucrărĭ de ciment şi anume: pardoseală de cement, base de beton, trepte, boltitur', iesele de cement şi vălae de adăpat vitele, canalurĭ de beton, mine etc.

Lucrărĭ de lemnarĭ, precum: coperişe, construcţiĭ de coperişe, magazine, şopronurĭ şi alte încăperĭ economice pe lângă garanţă de maĭ mulţĭ anĭ.

Construirea de coperişe de cement de lemn pentru preţul cel maĭ ieftin.

Măsurarea şi espertizarea de edificiĭ.

Cu budgeturĭ servim la dorinţă gratuit

Mulţumind pentru încrederea clienţilor nostriĭ, ne rugăm să ni-o păstreze şi pe maĭ departe.

Cu deosebit respect

Vollák József és Társa.

Biuroul de architectură

al luĭ

BIRÓ ERNŐ, architect

— **ARAD,** Eötvös-utcza 17 —

Pregăteşte orĭ-ce fel de planurĭ şi acceptează tot felul de lucru aparţinător în sfera architecturei maĭ înalte.

217

Apărare contra arşiţeĭ soarelui!

Avem onoare a vĕ recomanda cu sosirea sesonuluĭ de vară

Rolurile de fereastră americane

construcţia cea maĭ bună.

Aceste roluri, carĭ sunt construite din lenngradl calitatea cea maĭ escelentă,

sunt provĕzute cu mecanism automobil

sunt foarte durabile şi se opresc la orĭ-ce înălţime.

Preţurile după mărimea ferestrelor 3·60, 5·— cor. şi maĭ sus.

Maĭ departe

asortiment bogat în cămăşĭ de turiştĭ de vară, pălărĭĭ de paie, umbrele p. bărbaţĭ şi femeĭ. pentru preţurĭ sensaţional de eftine.

La cumpărărĭ de 10 coroane se acordă un tablou în mărime naturală de 3 coroane 247

ZIMMERMANN és EISELE

LA „PAPAGALUL VERDE“ (Zöld papagály).

ARAD, Andrássy-tér és Weitzer János-utca sarkán.

Bani

ca împrumut pe amortisaţie cu 4%

oferim prin Institutele de banĭ de primul rang din Budapesta şi străinătate până la $^3/_4$ a valorĭĭ la I. şi II. loc dela 15—65 anĭ.

Credite personale! Preoţilor, oficerilor, oficianţilor de stat şi privaţĭ, comercianţilor, industriaşilor se acordă împrumuturĭ cu şi fără giranţĭ dela 1—15 anĭ culant şi discret.

Convertirĭ de bancă la debiturĭ private.

MELLER LAJOS ÉS TÁRSAI

Comisie de bancă.

BUDAPEST, David-utca 15. (Firma improtocolată.) 226

Depositul şi atelierul de reparare cel maĭ vechiu de maşine de cusut şi de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Maşine de cusut Singer 238

Biciclete engleze şi de biciclete cu motor

Cloqoţel electric şi telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadsàg-tér 7. szàm.

Nr. Telefonuluĭ 96.

Ferăria luĭ PÖHM és GEDEON

Arad, în colţul str. Eötvös şi piaţa Libertăţiĭ (Szabadság-tér) (Casa Rozsnyay) în localităţile foste aluĭ Andrényi Gustáv.

Deposit bogat şi provĕzut cu tot felul de ruzĭ, figurĭ şi cercurĭ de fer, plăcĭ de cinc, fer şi cupru.

Cuptoare de fer 237

Articolĭ de economie şi căsnicie, instrumente p. toate ramurile industriale

Arme pistoale şi catuşe.

Grinzĭ de fer se furnisează ieftin şi prompt.

Mare deposit de cărbunĭ de lemn şi de peatră pentru faurĭ în preţ foarte ieftin.

Vînzare de praf de puşcă reg. ung.

Acord grabnic

Imprumuturĭ hipotecare de banĭ

pe bunurĭ cu 4% şi 4½% pe case din Arad-centru cu 4½—4¾% pe lângă o amortisaţiune de 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 şi 50 anĭ în condiţiunĭ favorabile până la cea maĭ înaltă valoare posibilă.

Convertez împrumuturĭ vechi.

La dorinţa anticipez spesele pentru intabulaţiune.

Sub durata unei operaţiunĭ de 10 anĭ am dovedit că sunt capabil să regulez şi cele mai combinate afaceri şi să satisfac pretensiunile cele maĭ scrupuloase. Să nu intrelese deci nici un proprietar ocasiunea de a profita de referinţele actuale favorabile de banĭ la uşurarea poverei de interese (camete).

Cu plăcere servesc cu deslușirĭ în biroul meu din:

ARAD, Boros-Béni-tér 22 szám.

în birourile mele filiale: 215

Bichis-Ciaba Berényi-ut şi Măcău (Makó) Aradi-utca.

Institutul p. acordare de împrumuturĭ pe imobile şi credit fonciar al luĭ

Szücs F. Vilmos.

Mutare de atelier!

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoştinţă a p. o. public, că la **1 Maiu** mi-am mutat atelierul meu de măsariu de pe str. Atzél-Péter în casa mea de pe strada

Sina-utcza

vis-a-vis de seminariul român

care va figura şi maĭ departe

sub firma

Czirkál Géza

Când aduc aceasta la prețuita cunoştinţă a on. public, tot odată îl rog pentru binevoitorul sprijin şi pe maĭ departe.

222 Cu deosebită stimă

CZIRKÁL GÉZA.

Nou ciur de ales sămânța

din plăcĭ de fer aplicabile la maşinĭ de îmblătit

Prin fabricanţii de maşinĭ

GRAEPEL HUGO

BUDAPESTA, V. Váczi-ut 40--46.

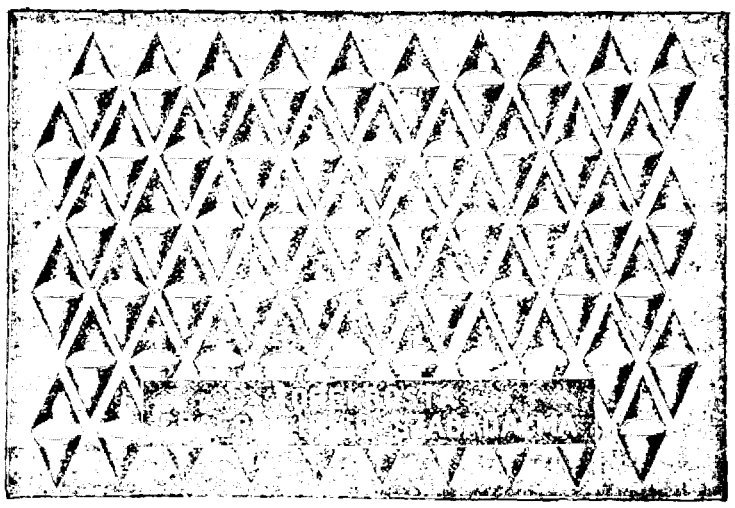

Cu succesul cel maĭ strălucit probate.

Orĭ-căruĭ interesat îĭ se trimite descrierea amănunţită şi un model.

Mĕ învoesc să dau pentru probă acest ciur la orĭ-care maşină de îmblătit pe 14 zile, la cas că nu convine să o reprimesc. 240

ARAD, Tipografia George Nichin.